

ЗБЕРЕЖЕМО ПРИРОДУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ!

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "ВИЖНИЦЬКИЙ"

№1 (35) січень-березень, 2024 рік

ТАЄМНИЦІ ВАРТОВИХ НЕДЕЇ

Гора Стіжок - візитівка національного природного парку «Вижницький». Вона знаходиться в селищі Берегомет Вижницького району та добре знама серед поціновувачів природи. Сюди з'їжджаються багато мандрівників, приваблених бажанням відчутися магічну силу величного каміння та зануритися у світ легенд і вірувань, що оточують це місце. Відпочивальники тут можуть насолоджуватися не лише

неперевершеними краєвидами, але й досліджувати багату історію та культуру цих місць.

У дні циклу Сонця ось уже два роки Парк організовує RA-TOUR «Народження сонця», зустрічаючи світило на вершині гори Стіжок та стаючи свідками, як його народження наповнює магічною силою і невичерпною енергією таємничого каміння Вартових Недеї.

Читайте у номері

Таємниці вартових Недеї	1
В єднанні наша сила та міць!	3
Вечір добрих історій про збереження Карпат	3
Налагоджена співпраця - запорука розвитку зеленого туризму	4
Увага! Пожежонебезпечний період!	5
Аномальні повені...	6
Таксація лісової фауни	7
Відомі постаті селища Берегомет	8
ЛЕГЕНДА ПРО БЛОЦВІТ ОЧИМА ДІТЕЙ	10
Для юних природолюбів	11
Spiritual heritage of Vyzhnytsia region	12

Цього разу до заходу приєдналися юні природолюби та команда Франкфуртського зоологічного товариства під керівництвом Міхаеля Бромбахера.

Учасники милувалися першими променями сонця, слухали захоплюючу розповідь про це магічне місце, зігрівалися гарячим чаєм, ласували смаколиками та отримали сувеніри на згадку.

Вартові Недеї – це не лише музей під відкритим небом на вершині гори Стіжок, але й місце, де відчуваєш дух історії та природи, що переплелися в неповторну гармонію.

Назва музею "Вартові Недеї", має глибокий сенс і походить від давніх місцевих слів.

"Недея" означає дику вершину гори. Це забуте діалектичне слово місцевих мешканців, що відображає їхнє сприйняття природи та географії. Колись давно вони, користуючись простими описовими словами, називали місцини. Так, наприклад, гора Бозна (Бог зна де), а "Недея" означала (Де ти? – я не де). "Вартові" – це кам'яні моноліти, своєрідні охоронці, які віками сторожать вершину гори Стіжок, символізуючи міць та витривалість.

Кожен камінь відображає певну форму, має давню геологічну та археологічну історію, а найголовніше – наділений магічною силою і має особливе значення.

Камінь, гора, дерево — усі ці поняття символічно взаємопов'язані.

Камінь уособлює такі основні якості, як вічність, цілісність, незмінність та силу. Він є символом земної осі, центру, священного осередку, де сходяться всі площини буття — небо, земля і нижній світ. Ця центральна точка вважалася місцем можливої присутності бога на землі, тому в багатьох традиціях камені позначали божество (як наприклад, в нашому випадку символ Великої Богині) і були об'єктами релігійного поклоніння.

Крім того, камені використовують в лікувальних цілях (літотерапія, камнетерапія). Під літотерапією розуміють в першу чергу психотерапевтичний вплив каменів на організм людини, про що було відомо ще в стародавні часи. Тільки не варто забувати, що лікування каменями – це не панацея, але один із способів набратися магічної енергії первозданної природи.

16 лютого Україна відзначає державне свято - День єднання. Президент України Володимир Зеленський заснував його у 2022 році на тлі попереджень про можливу війну. Для підняття духу і, щоб зменшити психологічний тиск, Володимир Зеленський

В ЄДНАННІ НАША СИЛА ТА МІЦЬ!

встановив нове свято, покликане нагадати, що саме в єднанні - наші сила та міць.

В умовах війни ця дата набула особливого сенсу - показати усьому світові, що ми сьогодні, як ніколи, єдині та попри все будемо відстоювати свою незалежність і своє майбутнє.

Колектив Парку спільно з представниками селищної ради Берегометської ОТГ доєдналися до цього свята на Алеї Слави, вшанувавши пам'ять усіх, хто віддав своє життя за мир та незалежність нашої держави.

Пам'ятаймо, що ми - сильні, рішучі та незалежні, бо ми разом! Перемоги нам, миру та добробуту!

Дякуємо нашим захисникам за можливість жити та працювати на рідній землі! Слава Україні! Героям Слава!

ВЕЧІР ДОБРИХ ІСТОРІЙ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КАРПАТ

Наприкінці січня 2024 року директор Парку Галина Марчук спільно з начальником науково-дослідного відділу Зіною Різниченко відвідали захід "Вечір добрих історій про збереження Карпат" організований Франкфуртським зоологічним товариством, який проходив у Львові.

Як зазначається у дописі організаторів:

«У часи тривожних новин і важких втрат так важливо не втрачати вміння і бажання помічати й добрі історії».

Увесь 2023 рік ми спостерігали, як природоохоронні території Українських Карпат сміливо зустрічають нові виклики та відчайдушно намагалися допомагати та підтримувати їх: фінансами, консультаціями, доступом до інформації, навчальними рішеннями, необхідним обладнанням.

Цей шлях нелегкий, але долати його значно

легше разом. Тому ми, Франкфуртське зоологічне товариство, зібрали друзів та партнерів на "Вечір добрих історій про збереження Карпат". Було так приємно і потрібно підсумувати рік, що минув, та обговорити плани на 2024.

Ми вдячні усім, хто сьогодні робить природоохоронну діяльність в Україні можливою. Насамперед нашим колегам та усім воїнам, які відстоюють суверенітет нашої держави. Ніколи не втомимося дякувати національним паркам та заповідникам, з якими нам пощастило мати спільні проекти. Сподіваємося і віримо, що 2024 готує дня нас ще більше добрих історій про збереження Карпат.»

Щиро вдячні Франкфуртському зоологічному товариству за всебічну підтримку нашої устави.

НАЛАГОДЖЕНА СПІВПРАЦЯ - ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

У національному природному парку «Вижницький» 15 лютого 2024 року відбулося засідання круглого столу з власниками садиб зеленого туризму на тему: «Переваги та можливості туристичної діяльності в умовах природно-заповідної території на прикладі НПП «Вижницький»».

Головною метою цього заходу було налагодження стійкої та взаємовигідної співпраці між управлінням Парку та власниками садиб зеленого туризму, які

представляли Берегометську та Вижницьку територіальні громади. Засідання надало можливість обговорити потенційні переваги співпраці, а також шляхи подальшого взаємодії та розвитку.

Учасники зустрічі мали можливість ознайомитися з різноманітною діяльністю та послугами, що надає Парк. Вони також мали змогу відвідати еколого-естетичну експозицію «Чотири пори року», яка дає можливість гостям зануритися у відмінність кожного сезону Буковинського краю.

Але, безумовно, одним з найцікавіших моментів для учасників було власноручне виготовлення магнітика з образом саламандри плямистої. Майстер-клас сприяв не лише творчому самовираженню, а й поглибленню розуміння та цінування місцевої природної різноманітності.

У цілому, засідання круглого столу стало важливим кроком у розвитку туризму в регіоні, сприяючи налагодженню плідної співпраці між Парком та підприємцями, які дбають про розвиток зеленого туризму та збереження природної краси Вижниччини.

Початком такої співпраці стало створення нового маршруту. Працівники Парку спільно з представником комплексу «Карпати-Мигово» здійснили експедицію в урочище Стіжок. Цей маршрут планується облаштувати для відвідувачів курортного містечка Мигово, які цікавляться активним відпочинком та природними принадами регіону. Метою було з'ясувати доступність маршруту, його безпеку, привабливість та потенційні точки цікавинок для відвідувачів.

УВАГА! ПОЖЕЖОНЕБЕЗПЕЧНИЙ ПЕРІОД!

В лісах України пожежонебезпечний період розпочинається водночас із сезонним потеплінням - різко зростає небезпека виникнення лісових пожеж. Боротьба з ними потребує великих матеріальних затрат. У результаті пожежі ліс перестає функціонувати як екологічна система, знищується все живе. Негативні наслідки пожеж проявляються тривалий час. А причини банальні: необережне поводження з вогнем, безтурботне відношення людей до лісових багатств та випалювання сухої трав'яної рослинності.

Близько 98% лісових пожеж виникає з вини людей, через необережне поводження з вогнем. Значне збільшення кількості пожеж зумовлює зростання відвідування лісових насаджень населенням, особливо у вихідні та святкові дні.

Також загрозу становить випалювання сухої рослинності на сільгоспугіддях, пустищах, вздовж доріг, що межують з

лісовими масивами. Зупинити вогонь, що набрав сили, буває дуже складно. Сильні весняні вітри сприяють розповсюдженню вогню у прилеглі лісові насадження, який під дією вітру поширюється з неймовірною швидкістю.

Крім того, при спалюванні гине вся мікрофлора, що зазвичай бере активну участь у важливих біологічних процесах. Родючий покрив відновлюється через тривалий період. В середовище потрапляють токсичні речовини, що негативно впливають на людський організм. Тому, спалювати суху траву, рослинність суворо забороняється, а особливо на землях лісового і природо-заповідного фонду, а також на інших територіях, які межують з лісом.

Порушення правил пожежної безпеки в лісах України може мати серйозні правові наслідки, включаючи адміністративну та кримінальну відповідальність.

Весна – гаряча пора для служби державної охорони природно-заповідного фонду. Вони мають бути у повній готовності до початку пожежонебезпечного періоду для ефективного захисту лісів від пожеж, швидкій та ефективній протидії загорянням. Для цього здійснено низку заходів.

Перш за все оглянуто стан пожежної техніки та інвентарю, створено додаткові мобільні групи для посиленого патрулювання, проведені навчання з гасіння пожеж та інші необхідні заходи.

Крім того посилено взаємодію з Вижицьким РВ Головного управління ДСНС України у Чернівецькій області.

І завжди слід пам'ятати, що лісовій пожежі легше запобігти, ніж її ліквідувати!

АНОМАЛЬНІ ПОВЕНІ...

Наслідки змін клімату вже присутні в наших реаліях...

Зміни клімату, викликані глобальним потеплінням, виявили значний вплив на гірські регіони. Збільшення температури повітря, зміна розподілу опадів та інші погодні явища спостерігаються вже сьогодні. Через кліматичні зміни почастишали випадки надмірного разового випадання опадів – зросла кількість злив. Хоча й вони мають локальний характер, але небезпека злив у раптовості та інтенсивності, нерівномірності розподілу в просторі та часі.

Все це, в свою чергу, призводить до зростання масштабів і частоти прояву таких небезпечних природних явищ, як катастрофічні повені, паводки. Ці явища можуть мати руйнівні наслідки не тільки для населення, а й негативно впливати на біорізноманіття екосистем, знищуючи середовище існування багатьох видів рослин та тварин.

Таким чином, внаслідок надмірного випадання опадів у вигляді дощу 13.02.2024, що є аномальним для цієї пори року, та стрімкого танення снігів в горах, рівень води на всіх річках Парку піднявся приблизно на 1 м, що спричинило виникнення паводку.

Проаналізувавши дані багаторічних спостережень за погодними явищами виявилось, що добова кількість опадів перевищила місячну норму та склала 160 мм. Для нашого регіону середньомісячна кількість опадів за лютий місяць коливається в межах від 30 до 40 мм.

Такі події підкреслюють важливість розуміння та адаптації до змін клімату. Швидкі та ефективні заходи, спрямовані на мінімізацію наслідків аномальних погодних явищ, стають все більш критичними. Тому важливо розуміти, що дії, які ми приймаємо сьогодні, можуть суттєво вплинути на майбутнє нашої планети та наше життя.

ТАКСАЦІЯ ЛІСОВОЇ ФАУНИ

лисиці, диких кабанів, рисі, зайця та куниці. Це вражаюче явище свідчить про стабільність екосистеми та благополуччя лісового середовища. На період воєнного стану заборонено полювання, є припущення, що саме це спричинило збільшення чисельності диких тварин в лісі.

Цьогоріч територію Парку вподобали вовки. Про це свідчать численні сліди на сніговому покриві.

Мешканці лісу не надто люблять показуватися на очі гостям, але все ж в пошуках поживитися чи біля водойм

випадково можуть натрапити на своїх відвідувачів. Зустрічі з тваринами не завжди можуть бути привітними. Раптово натрапивши на людей на своєму шляху, вони можуть сполошитися та розгубитися, захищаючи себе та своє потомство спроможні проявити агресію, або напад. Така поведінка тварин є їхнім природним інстинктом.

Застерігаємо вас бути обачними, прогулюючись лісом!

Ліс – це справжнє живе диво планети, а дикі тварини є однією з найважливіших його частин.

Територія національного природного парку «Вижницький» є притулком для багатьох копитних та хижих ссавців. Щорічно в зимовий період, за наявності снігового покриву проводиться таксація дикої фауни.

Таксація – це комплекс заходів, спрямованих на визначення кількості диких тварин та птахів на певній території.

Під час обліку визначається видовий склад, встановлюються місця проживання тварин, їх міграції, територіальне розміщення чисельності в різних районах на території Парку. Такі заходи здійснюються з метою збереження та виявлення нових видів тварин, визначення динаміки чисельності тварин.

За останніми спостереженнями працівників, на території Парку було помітне зростання чисельності звірів, а саме: козулі,

Відомі постаті селища Берегомет

Продовжуємо знайомити з представниками славетного роду Васильків – давнього буковинського роду румунських бояр та австрійської аристократії, одних з найбільших землевласників Буковини.

Alexander Graf Wassilko v. Serecki Nov. 1916

Граф Олександр Василько фон Серетський – відомий румунський воєначальник, підполковник кавалерії Австрійської імператорської армії, після 1918 року офіцер румунської армії.

Олександр Василько народився 17 лютого 1864 року у родовому маєтку батьків в селищі Берегомет Австрійської імперії. Він був третім сином барона Олександра Василька фон Серетського. Спочатку малий Олександр, як і всі його брати, отримував уроки від приватних вчителів у сімейному маєтку. Згодом навчався в лицей імені Міхая Емінеску у місті Чернівці, де в 1890 році отримав ступінь бакалавра. Після цього продовжив освіту в Терезіанській академії у Вінер-Нойштадті.

Вступив на військову службу і 18 серпня 1893 року був призначений лейтенантом драгунського 9-го полку Ерцгерцога Альбрехта в Оломоуці. За зразкову службу був підвищений до звання першого лейтенанта і переведений до Богемського драгунського 10-го полку Fürst von Liechtenstein, в якому служив до падіння монархії. Ставши капітаном у 1907 році, отримав призначення на службу до ерцгерцога Генріха Фердинанда Австрійського, якого супроводжував до початку Першої світової війни у Мюнхені, Зальцбурзі та Відні. Офіцер Василько деякий час працював в австро-угорській контррозвідці і брав участь у викритті шпигунської діяльності полковника Альфреда Рьодля, який був викритий у травні 1913 року як російський шпигун, за що 23 червня 1913 року був нагороджений Офіцерським хрестом ордена Франца Йосифа.

Gräfin Wassilko und ihre Kinder in der Salzburger Residenz, 1917

11 жовтня 1899 року Олександр Василько одружився з дочкою відомого політика барона Карла фон Рольсберга Євою Анастасією Фрейін Пуц фон Рольсберг (1878–1946), вона ще й племінниця генерала Вільгельма фон Вольфсберга. Гучне весілля відбулося в замку Лейтерсдорф. У них народилося троє дітей: Єва Лукреція (1902–1969), Керол (1905–1989) та Георг (1908–1982). Під час війни Єва жила зі своїми дітьми в зальцбургській резиденції, яка належала ерцгерцогу Генріху Фердинанду.

В роки Першої світової війни Олександр Василько супроводжував ерцгерцога Генріха Фердинанда як помічник офіцера на фронтах Буковини та в Галичині, командуючи 4-ю армією. Брав участь в ряді боїв, в 1915-1916 роках воював на півночі Італії і за вірну службу був підвищений до звання майора. В одному з боїв він був важко поранений і

взятий у французький полон, звідки був звільнений завдяки дипломатичним каналам. 14 лютого 1917 року Олександр отримав аудієнцію у австрійського імператора, де був присутній на вечері (dejeuner). Він знову продовжив військову службу при ерцгерцогу, після відставки якого деякий час перебував на фронті.

1 травня 1918 року отримав звання підполковника 8-го полку Улані. У цьому ж році, за рішенням імператора Австрії Карла I, Олександр Василько фон Сіретський та його брати були зведені в ранг графа за вірність державі. За вірну службу та участь у війні граф був нагороджений багатьма нагородами, серед яких орден Залізної корони 3-го класу, Хрест бойових заслуг з мечами, Залізний хрест 2-го класу, орден Корони Румунії.

Після розпаду Австрійської імперії, в 1919 році полковник Олександр Василько фон Серетський був прийнятий в румунський елітний кавалерійський 3-ій полк Roşiori.

Його військова кар'єра закінчилася самогубством 21 липня 1920 року в місті Берлад – він застрелився зі своєї службової зброї. У листі адресованому дружині, він вказав, що причиною самогубства став відчай через абсолютно неприйнятні умови служби в румунській армії. Далі буде...

Schloss Berhometh um 1900

ЛЕГЕНДА ПРО БІЛОЦВІТ ОЧИМА ДІТЕЙ

Кожної весни, коли природа прокидається від зимового сну, національний природний парк "Вижницький" проводить екологічну акцію "Збережи первоцвіт". Метою акції є популяризація знань про ці унікальні рослини серед широкої громадськості, залучення уваги до проблем збереження рідкісних видів та заохочення до участі у заходах з їхньої охорони. Першоцвіти, або ранньоквітучі рослини, є групою видів, що цвітуть наприкінці зими та на початку весни. Багато з цих видів знаходяться під загрозою виключення з природних біотопів через вплив антропогенної діяльності. Підсніжник білосніжний, білоцвіт весняний, цибуля ведмежа, шафран Гейфелів - ці рослини знаходяться на межі зникнення і занесені до Червоної книги України, тобто за жодних обставин збір їх в природі заборонено, адже це шкодить цим рослинам, оскільки призводить до порушення природних процесів розмноження та впливає на структуру популяцій.

В рамках акції серед учнів 2-7 класів Вижницького району проведено конкурс малюнків до легенди про білоцвіт весняний.

За легендою, одного разу Бог закохався в сільську пастушку, яка неодноразово відкидала його залицяння, але він вирішив заманити її на хмару хитрістю і добитися взаємності будь-що-будь. Бог думав, що, побачивши весь світ біля своїх ніг, вона нарешті зрозуміє, яке чудове життя він їй пропонує. Уночі він сховав корову дівчини в лісі, а вранці з'явився запропонувати свою допомогу в пошуках і підняв дівчину на хмару, щоб вона звідти побачила, де її худобина. Захоплена красою, що відкрилася дівчині із хмар, вона забула про корову й, уявивши себе рівною богам, стала витрушувати вміст скриньок, за допомогою яких Бог керував погодою. З однієї скриньки на землю впав туман, з іншого – літня злива. У третій був сніг, і дівчина зі сміхом висипала його на землю. Бог розгнівався, адже час зими вже минув! Щойно сніг торкнувся землі, він перетворив його на білі квіти – білоцвіти, а дівчину за її легковажність відправив назад у село пасти корів. Відтоді щороку весною на землі розпускаються білоцвіти.

У своїх малюнках учні виразили своє бачення та почуття щодо природи. Ці роботи є проявом того, як діти розуміють важливість охорони природи та бережливого ставлення до неї.

ДЛЯ ЮНИХ ПРИРОДОЛЮБІВ

У лісах України ростуть різні види дерев.
Розшифруй анаграми та дізнайся назви деяких з них.

УДБ

РЕЗЕБА

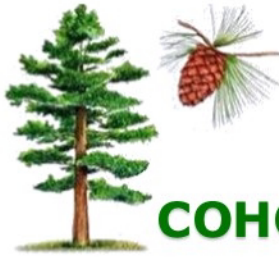
КУБ

НЛИАЯ

ЛІВАХЬ

СОНСА

ПИЛА

НЕКЛ

Дізнайся назви першоцвітів
розгадуючи ребуси

Знайди 12 відмінностей

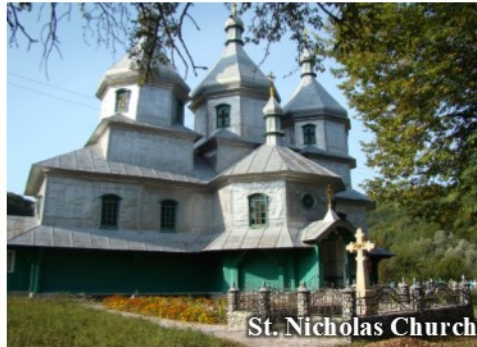

It's worth seeing

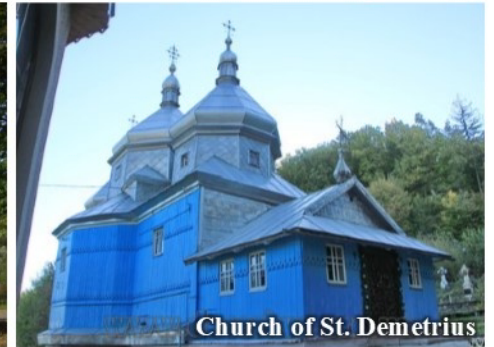
Spiritual heritage of Vyzhnytsia region

Church of Ivan Suchavsky

St. Nicholas Church

Church of St. Demetrius

Stepping through the doorway to the Vyzhnytsia region's spiritual heritage, travelers embark on a captivating journey through time and space. Each historic building whispers its own unique story. Among these spiritual sanctuaries, wooden churches reign supreme. These are singular architectural gems, crafted during bright eras, tucked away in the natural embrace of the Vyzhnytsia district. Crossing the threshold of these shrines, visitors are met by the magic of the past, seamlessly intertwined with the vibrant spirit of the present. The elegant wooden structures themselves are a marvel, crafted with meticulous detail. From majestic domes to intricate carvings, each element is a testament to the artistry. These churches have become cherished symbols of the region's cultural heritage, whispering tales of the local population's rich history and traditions. They cultivate a unique atmosphere of serenity and spirituality, inviting visitors to immerse themselves in a meditative state.

Atop a high hill in Vyzhenka stands a single-domed wooden church, a testament to the village's history. Local legends say a fierce battle between Batu's horde and peasants once unfolded on this very spot. Built in the Hutsul style in 1792, the Church of Ivan Suchavsky is a sight to behold, though the climb to reach it can be challenging.

This is not the only church in Vyzhenka. In the village cemetery with inscriptions in Old Church Slavonic on the brick fence, there is the wooden and tin-covered St. Nicholas Church (1920s). Near the large church stands the main architectural attraction of the village, a wooden shingle-covered chapel built in the first half of the nineteenth century. On the wall of the building are inscriptions from the 1820s about the harsh realities of serfdom. The chapel is an excellent illustration of the old legend about the abolition of serfdom, which took place in Austria-Hungary on May 16, 1848. Allegedly, the lords of Vyzhnytsia, taking advantage of the region's remoteness from the capital and the peasants' ignorance, forced them to work for the serfdom even after its abolition. The emperor of Austria-Hungary learned about this and sent his son to check the situation. The prince, dressed as a serf, was twice late for work and received 24 lashes. This is how the emperor learned that slavery still prevailed in the Carpathian Mountains.

The wooden church of St. Demetrius of Thessaloniki is located on the western outskirts of Vyzhnytsia, in the village of Rivnia. Built in 1883, it exemplifies the folk architecture style of Hutsul region's wooden churches. Its hillside location creates a striking silhouette. The interior of the church has undergone some modernization, while retaining some elements of the original iconostasis, the Tsar's Gate, and domes. The walls are covered with fresh wood. Four old authentic crosses have been preserved. St. Demetrius Church remains a significant landmark of local Hutsul wooden architecture, despite not being included on the national list of architectural monuments of importance.

There are many objects of spiritual heritage in the Vyzhnytsia region. The photos of these unique architectural masterpieces will leave lasting memories of the trip.

Wooden shingle-covered

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ
ПАРК «ВИЖНИЦЬКИЙ»

Головний редактор
директор НПП «Вижницький»
Галина МАРЧУК

59233, Чернівецька обл, Вижницький р-н,
смт Берегомет, вул Центральна, 27а.
Телефон/факс: (03730) 3 69 06
E-mail: vyzhnpark@ukr.net
Веб-сайт: vyzhnytskyi-park.in.ua

Газета видана в електронному
та друкованому вигляді
Виходить 1 раз на квартал.
ЧЦ № 398-78Р від 16.02.2011р.